

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

12.04.2019 № 16-1141

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А. В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності та обґрунтованості застосування податкових пільг з податку на додану вартість за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я і за підсумками обговорення прийнято рішення (додаються).

Відповідно до частини першої статті 37 Закону України "Про Рахункову палату" інформуємо.

Протягом 2016–2017 років і 9 місяців 2018 року органи державної влади не забезпечили створення дієвої системи контролю за дотриманням законодавства закладами охорони здоров'я, які користувалися податковими пільгами з податку на додану вартість (далі – ПДВ) при постачанні послуг з охорони здоров'я. Як наслідок, є ризики неправомірного застосування платниками податків цих пільг.

За розрахунками, проведеними Рахунковою палатою на підставі офіційної звітності Казначейства, Держстату та матеріалів аудиту в ДФС, встановлено, що протягом 2016–2017 років і 9 місяців 2018 року медичною галуззю України отримано з різних джерел **293,4 млрд грн, з них 75,7 млрд грн – за рахунок плати за надані послуги з охорони здоров'я.** При цьому менше 9 відс. суб'єктів господарювання, які провадили діяльність з медичної практики, зареєстровані як платники ПДВ та надали послуг з охорони здоров'я на **28,2 млрд гривень.**

У зв'язку із проведенням в Україні медичної реформи кількість платників ПДВ та обсяги проведених ними операцій з постачання послуг з охорони здоров'я будуть стрімко зростати, а отже, збільшаться і суми отриманих ними податкових пільг з ПДВ за такими операціями.

Згідно з інформацією ДФС протягом 2016–2017 років і 9 місяців 2018 року закладами охорони здоров'я застосовано податкових пільг з ПДВ при здійсненні операцій з постачання послуг з охорони здоров'я загалом на **понад 4,6 млрд грн, при цьому суми цієї пільги з року в рік зростали майже на третину.** Водночас аудитом встановлено численні випадки зазначення закладами охорони здоров'я в податкових деклараціях з ПДВ та у звітах про суми податкових пільг недостовірних даних, що **призводило до викривлення узагальненої звітної інформації про суми податкових пільг за надані послуги з охорони здоров'я.**

Аудитом встановлено, що ДФС та її територіальними органами не забезпечено належного контролю за обґрунтованістю та законністю застосування податкових пільг з ПДВ за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я та наявністю ліцензій на провадження господарської діяльності з медичної практики. **Вибірковий аналіз** податкових декларацій з ПДВ і звітів про суми податкових пільг, що подавалися суб'єктами господарювання, які надавали послуги з охорони здоров'я, **засвідчив ризики недонадходжень з ПДВ до державного бюджету** (за розрахунками, **6,2 млн грн**) **через неправомірне застосування податкової пільги.**

У порушення вимог підпункту 197.1.5 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України, відповідно до якого звільняються від оподаткування операції з постачання послуг з охорони здоров'я **зкладами охорони здоров'я**, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також з постачання послуг **реабілітаційними установами** для інвалідів та дітей-інвалідів, що мають ліцензію на постачання таких послуг відповідно до законодавства, **зазначену пільгу застосовували окремі фізичні особи-підприємці**, які провадили господарську діяльність з медичної практики та згідно із законодавством **не належали до закладів охорони здоров'я та реабілітаційних установ.** Загалом виявлено **три фізичні особи-підприємці**, якими необґрунтовано застосовано цю пільгу в загальній сумі, за розрахунками, **понад 4,5 млн гривень.**

Крім того, виявлено **99 випадків**, коли платники податків, які здійснювали постачання послуг з охорони здоров'я, але не декларували обсягів операцій, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою ПДВ, заявляли від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного періоду, **формуючи тим самим суми ПДВ до відшкодування або перенесення податкового кредиту на наступний звітний період** (загалом **108,6 млн грн**), що є порушенням вимог підпункту "б" пункту 198.5 статті 198 Податкового кодексу України.

При цьому протягом періоду, що досліджувався, територіальними органами ДФС **проведено 773 документальні планові та позапланові перевірки платників податків – юридичних осіб**, які мали ліцензію на здійснення медичної практики, з них **138 перевірок платників, які декларували податкову пільгу з ПДВ**, за результатами яких **встановлено порушення вимог законодавства щодо застосування податкових пільг з ПДВ за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я лише в одного суб'єкта господарювання та донараховано ПДВ і штрафних санкцій у сумі 4,8 млн грн, які в повному обсязі скасовано** під час судового оскарження платником податків відповідних податкових повідомлень-рішень.

МОЗ протягом 2016–2017 років і 9 місяців 2018 року не забезпечено належного виконання повноважень щодо ліцензування господарської діяльності з медичної практики, акредитації закладів охорони здоров'я, а також контролю за дотриманням ліцензіатами вимог Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики та вимог законодавства у сфері охорони здоров'я, зокрема:

- Рахунковою палатою виявлено **884 суб'єкти господарювання**, які, за даними МОЗ, мали діючу ліцензію протягом періоду, що досліджувався, а за даними ДФС, припинили свою діяльність (державна реєстрація припинення

юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця) до 01.01.2016. Таким чином, **МОЗ не забезпечено належного виконання вимог статті 16 Закону України від 02.03.2015 № 222 "Про ліцензування видів господарської діяльності" в частині анулювання ліцензій на провадження господарської діяльності з медичної практики у разі державної реєстрації припинення діяльності ліцензіатами.** Як наслідок, є ризики використання цих ліцензій надалі при провадженні ліцензіатами незаконної діяльності без відповідної державної реєстрації та обліку в територіальних органах ДФС;

- за 2013–2018 роки **МОЗ не створено** передбаченого постановою Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 № 765 "Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я" **реєстру акредитованих закладів охорони здоров'я.** Відповідно до наданих МОЗ пояснень реєстр не впроваджено через відсутність коштів. При цьому аудит засвідчив, що протягом періоду, який досліджувався, пропозиції МОЗ щодо потреби у видатках на розроблення реєстру акредитованих закладів охорони здоров'я надавались Мінфіну лише на 2017 рік;

- упродовж досліджуваного періоду **МОЗ проводились планові заходи державного нагляду (контролю) лише у IV кварталі 2016 року.** У 2016 та 2017 роках проведено **тільки по одному позаплановому заходу державного нагляду (контролю),** у січні-вересні 2018 року – **вісім** на підставі відповідних наказів МОЗ. За результатами цих заходів **у 100 відс. перевірених закладів охорони здоров'я виявлено порушення законодавства про охорону здоров'я;**

- **МОЗ не приділяло належної уваги розгляду звернень громадян щодо законності діяльності окремих закладів охорони здоров'я.** Зокрема, за результатами вибіркової перевірки звернень громадян Рахунковою палатою виявлено заклади охорони здоров'я, які надавали послуги з реабілітації алко- та наркозалежних громадян **за адресами, не вказаними в ліцензії на провадження такої діяльності,** а отже, їхня діяльність містила ризики незаконної діяльності і могла завдати шкоду здоров'ю громадян, які проходили реабілітацію;

- **МОЗ не забезпечено своєчасного виконання пункту 6 постанови Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 № 411 "Деякі питання електронної системи охорони здоров'я",** відповідно до якого Міністерство зобов'язано до 01.01.2019 передати Національній службі здоров'я України майнові права на програмне забезпечення центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я.

Нормативно-правові акти, що регулювали питання застосування податкових пільг з ПДВ за операціями з постачання послуг з охорони здоров'я, а також ліцензування господарської діяльності з медичної практики та контролю за діяльністю закладів охорони здоров'я, у дослідженому періоді були неузгодженими та недосконалыми, але внесення змін до цих актів Мінфін і МОЗ своєчасно не ініціювали. Зокрема, потребують правового врегулювання норми:

- підпункту 197.1.5 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України в частині приведення понять "інваліди", "діти-інваліди" у відповідність із вимогами Закону України від 19.12.2017 № 2249 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України", а також визначення поняття "послуги з охорони здоров'я";

- нормативно-правових актів щодо критеріїв віднесення закладу охорони здоров'я до медичного закладу із поліпшеним сервісним обслуговуванням, медичні послуги якого не звільняються від оподаткування ПДВ відповідно до підпункту "і" підпункту 197.1.5 пункту 197.1 статті 197 Податкового кодексу України;

- Основ законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 № 2801 у частині віднесення до переліку органів охорони здоров'я центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я (стаття 15), а також визначення поняття "медична практика".

Додаток: на 40 арк.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан